

Kozmické žiarenie a oblačnosť na Lomnickom štíte

Člověk ve svém pozemském a kosmickém
prostředí, Úpice 15. 5. 2013

M. Kancírová, K. Kudela, I. Parnahaj

Obsah

- Motivácia
- Popis údajov
- Výsledky
- Záver

Motivácia

- Svensmark a Friis-Christensen (1997) na základe analýzy dát z ISCCP – C2 dokázali priame spojenie medzi celkovou oblačnosťou a tokom kozmického žiarenia.
- Dorman (2012) uvádza vzťah medzi kozmickým žiarením a nízkou oblačnosťou.
- Calogovic et al (2010) nezaznamenáva žiadnu významnú reakciu oblačnosti na Forbushove poklesy.

- Kristjánsson (2004) potvrdil veľkú negatívnu koreláciu medzi celkovou priemernou nízkou oblačnosťou a slnečným žiarením.
- Priestorová korelácia má väčší zmysel než celková.
- To nás motivovalo k pokusu určiť vzájomnú súvislosť toku kozmického žiarenia a oblačnosti v jednom mieste – Lomnický štít.

Použité údaje

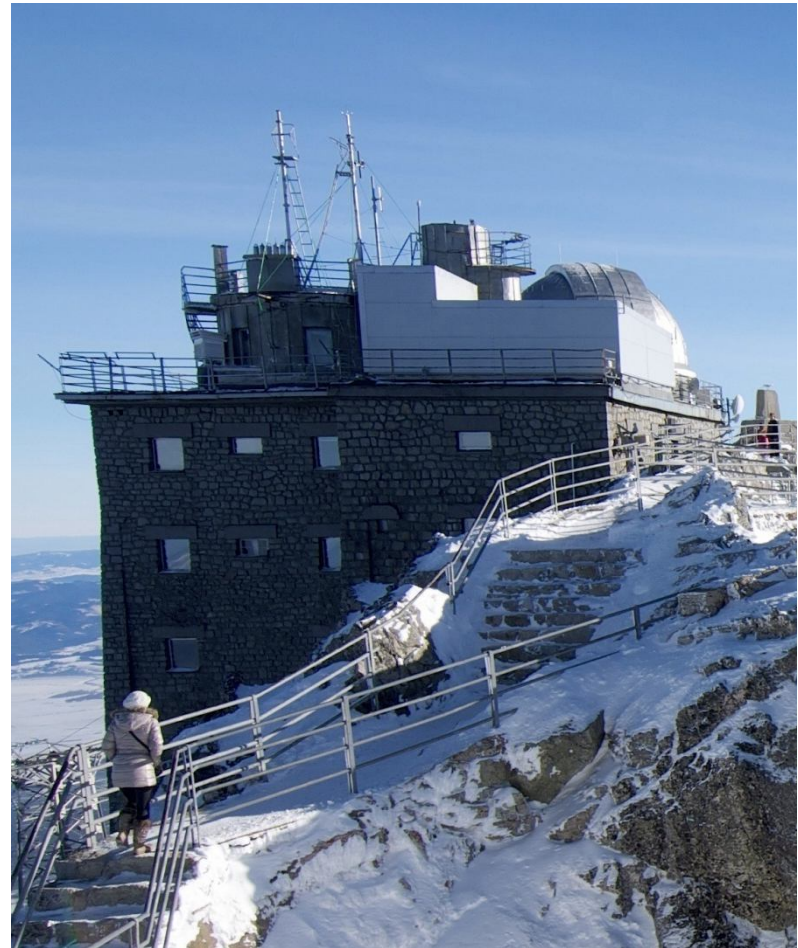
- Hodnoty intenzity kozmického žiarenia a denné priemery oblačnosti za obdobie 1982 - 2010.
- Údaje denných priemerov oblačnosti sú získané zo SHMÚ v Košiciach.
- Údaje o intenzite kozmického žiarenia sú prevzaté z (<http://neutronmonitor.ta3.sk/>).

Kozmické žiarenie

- Meranie intenzity kozmického žiarenia v Tatrách sa datuje od roku 1958.
- Od decembra 1981 až do súčasnosti pracuje na Lomnickom štíte neutrónový monitor kontinuálne merajúci kozmické žiarenie s vysokou štatistickou presnosťou.
- Merania v reálnom čase sú dostupné na

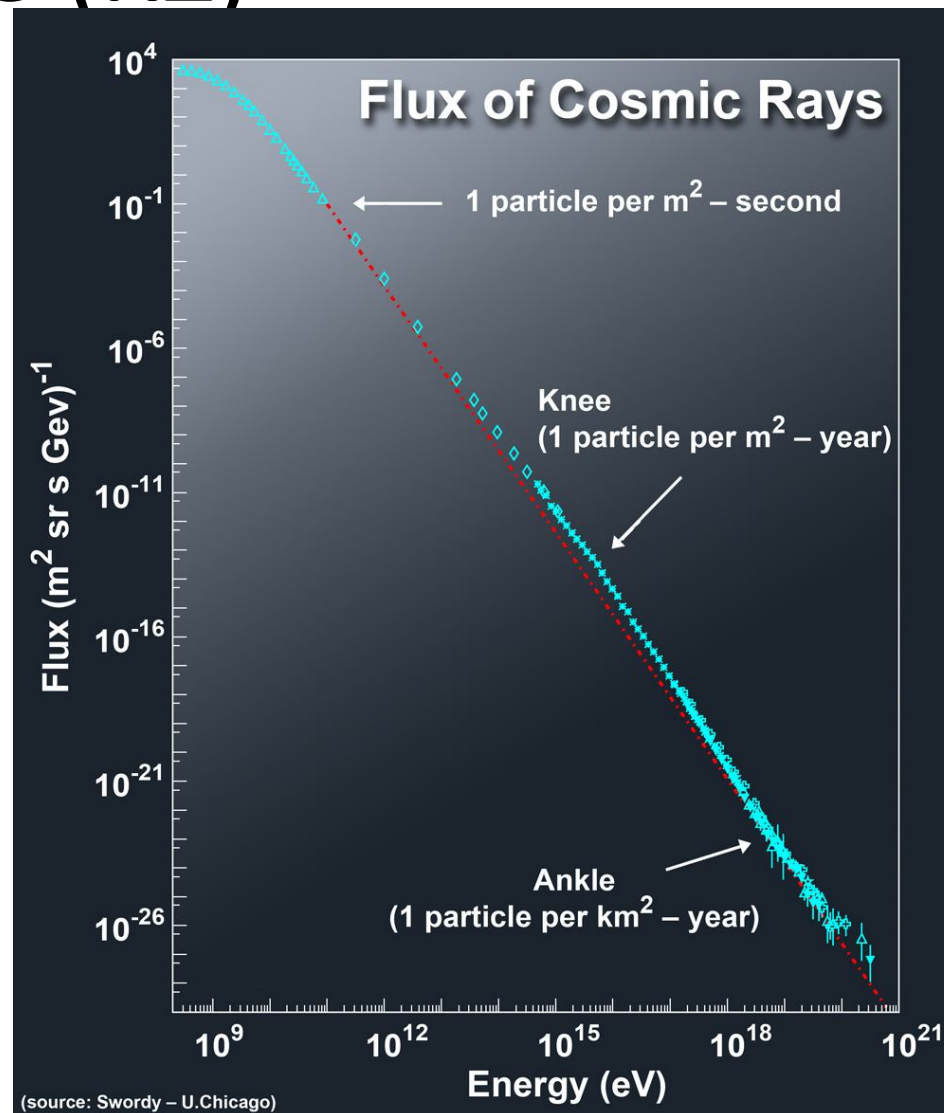
<http://neutronmonitor.ta3.sk>

/

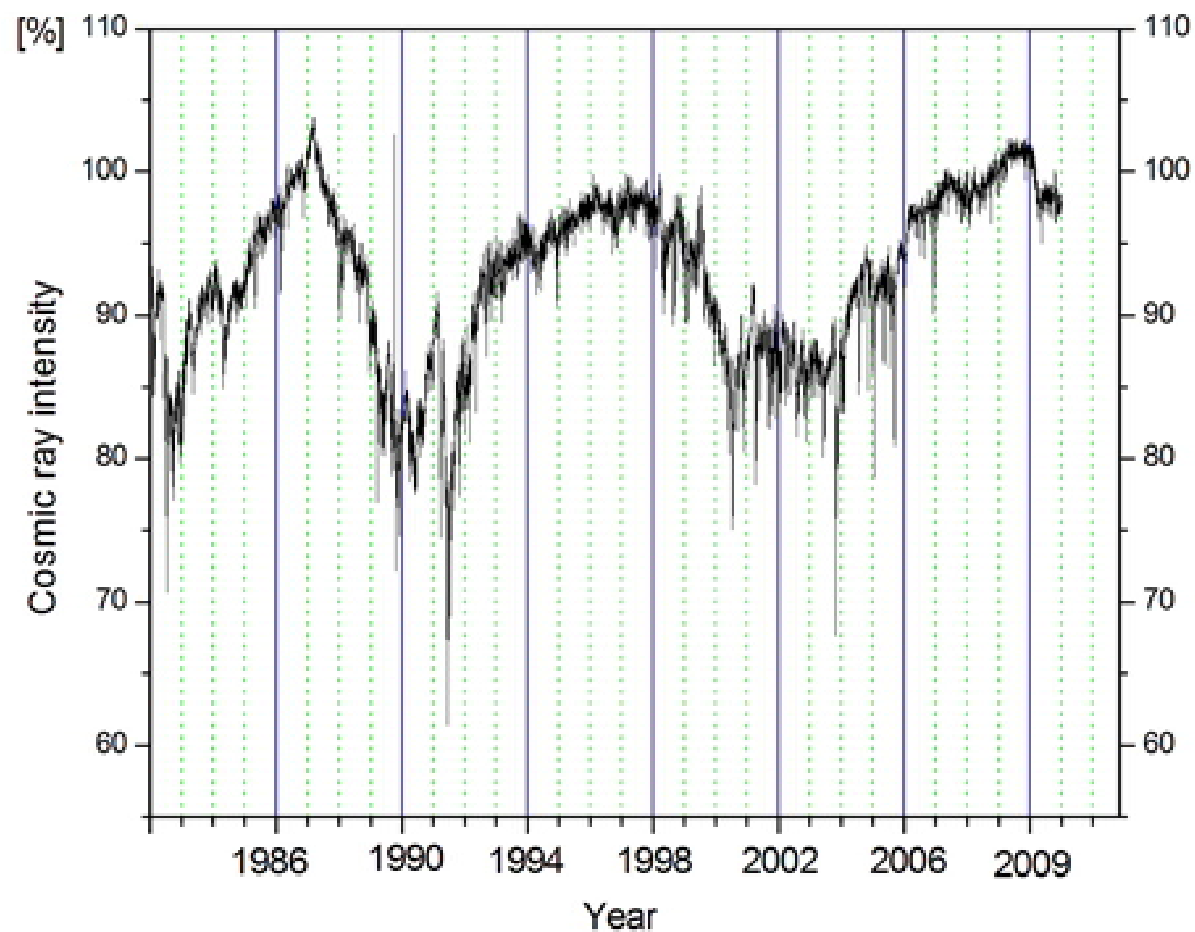

Kozmické žiarenie (KŽ)

- vysoko energetické častice ($10^9 - 10^{21}$ eV)
- primárne KŽ
  - 86% protóny, 11% α častice, 1% ostatné častice, 2% elektróny, fotóny, neutrína a antineutrína
- sekundárne KŽ
  - neutróny, nabité mezóny, π^- , π^+ , K^- , K^+ ,

(<http://www.hap-astroparticle.org/184.php>)

Priebeh intenzity kozmického žiarenia za obdobie 01.01.1982 – 31.12.2010.

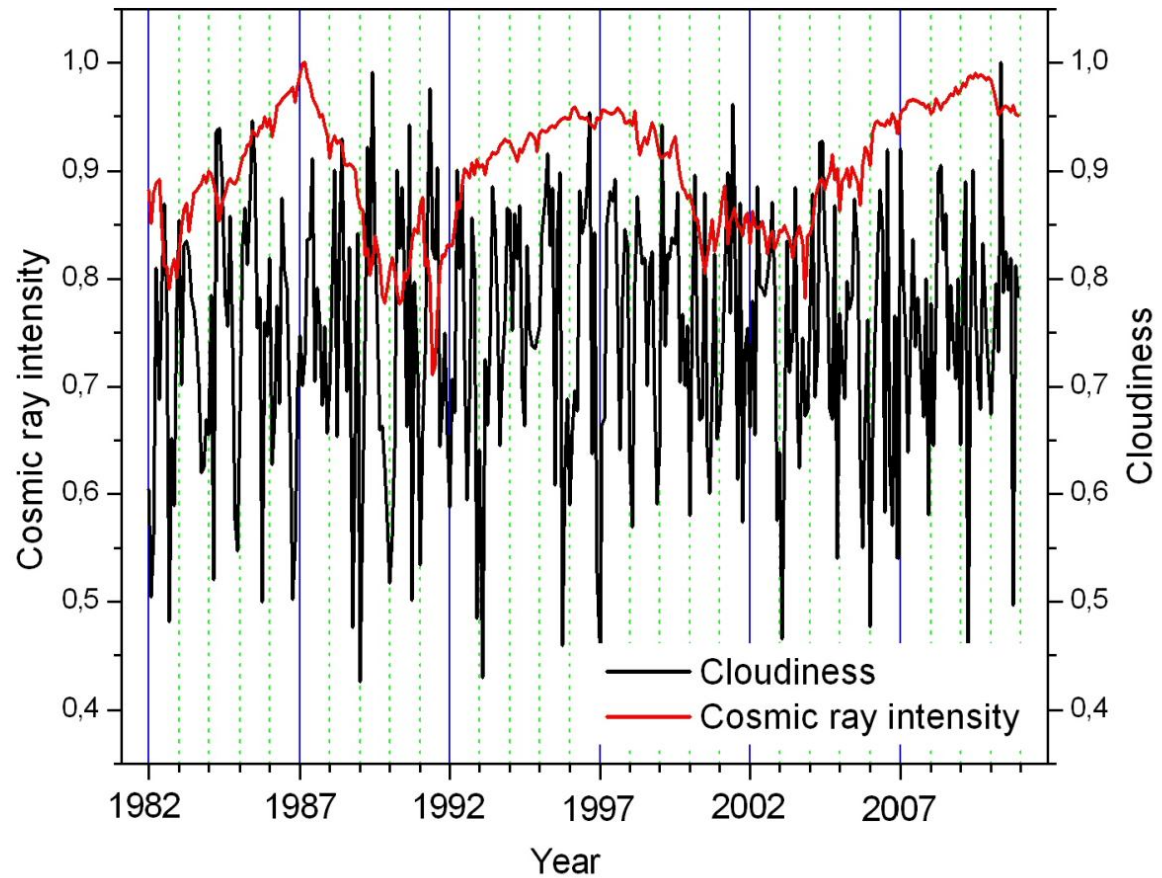

Oblačnosť

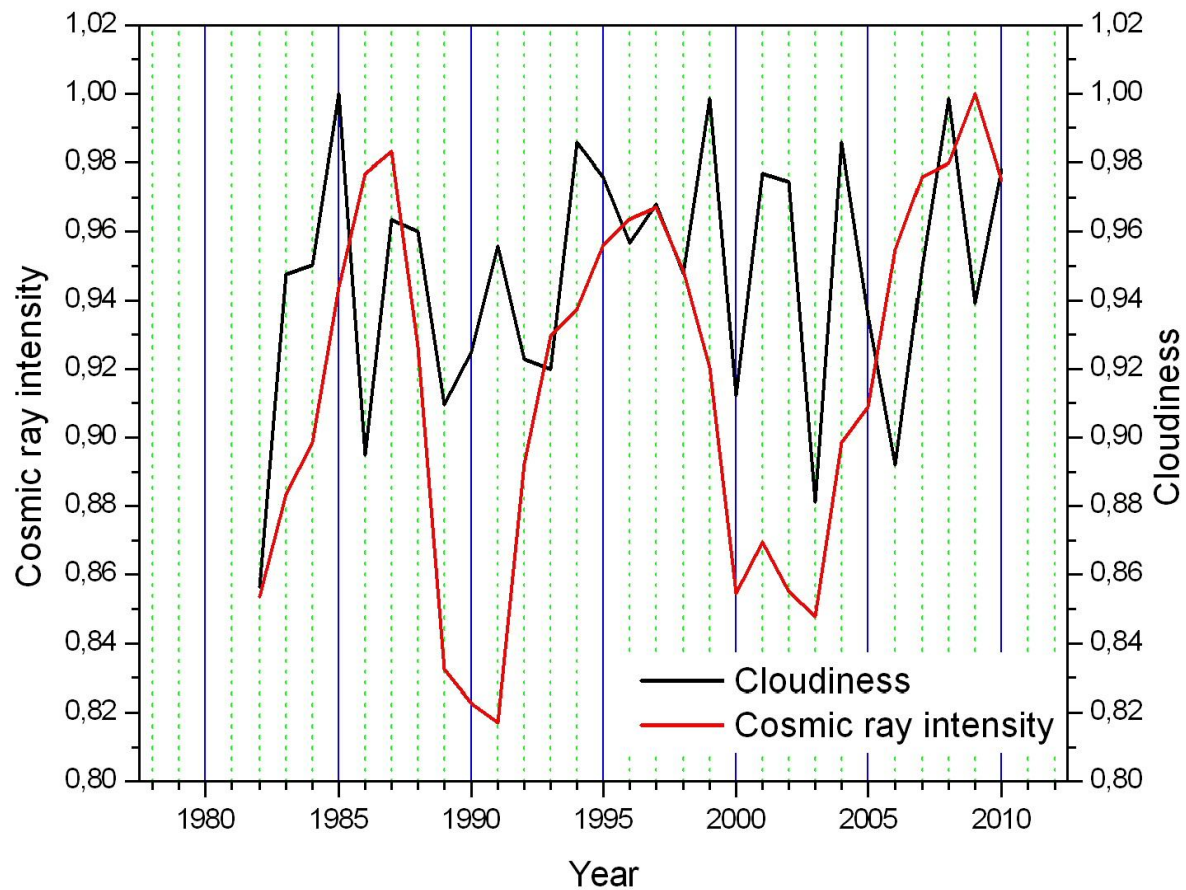
- oblačnosť - všetky oblaky na oblohe, bez rozdielu ich druhu, tvaru a výšky,
- množstvo oblačnosti sa stanovuje odhadom, koľko desatín plochy oblohy je pokrytých oblakmi, prípadne hmlou,
- odhadovaný počet desatín sa zapisuje v celých číslach a to od 0 do 10,

Určenie množstva oblačnosti

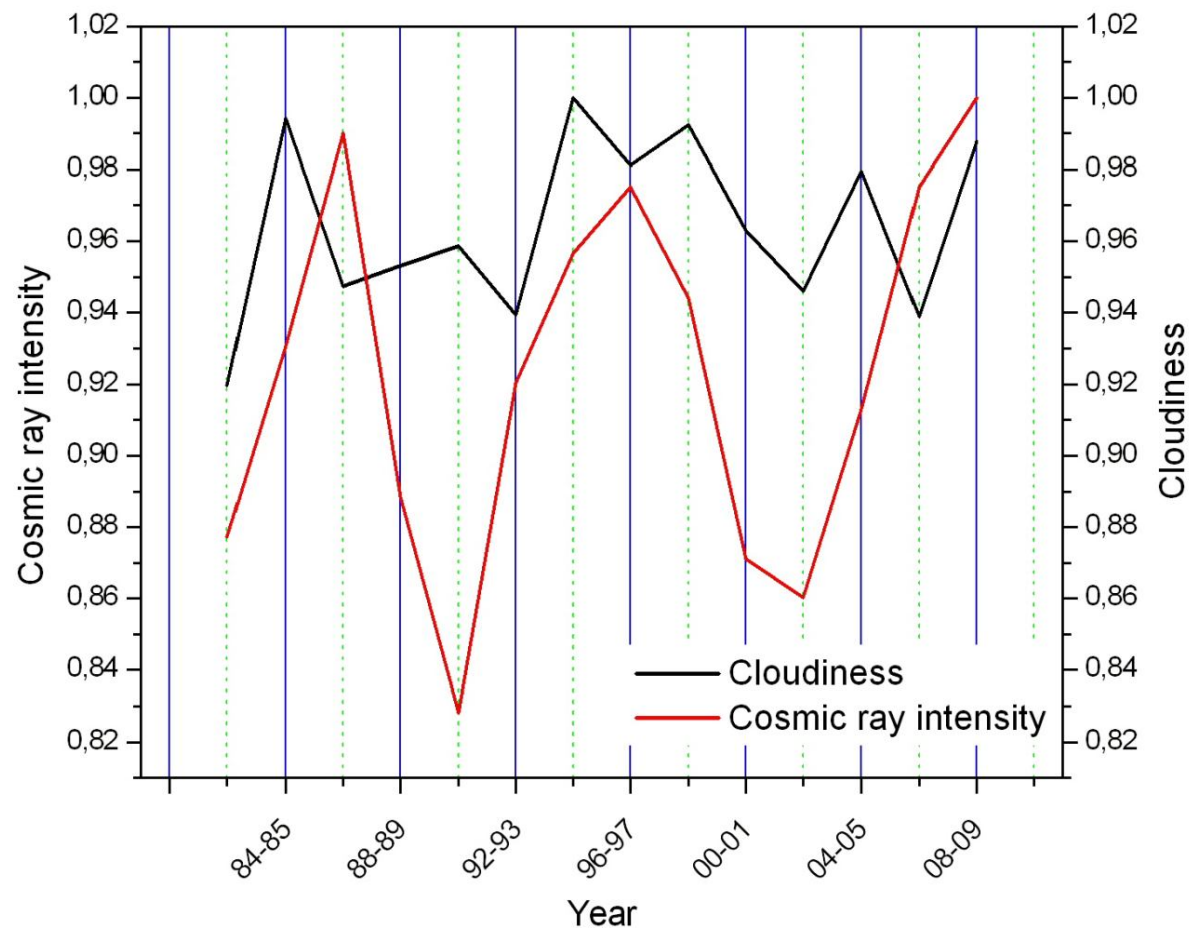
- 0 – ak je obloha bez „jediného obláčika“,
- 1 – určujeme aj vtedy, keď na oblohe vidíme iba malé stopy po oblakoch (zaznamenávame ako < 1),
- 9 – píše sa aj vtedy, ak sú pri celkovo zakrytej oblohe medzi oblakmi iba malé medzery (zaznamenáva sa ako > 9),
- 10 – obloha je úplne zakrytá oblakmi a nevidíme ani kúsok modrej oblohy alebo hviezdneho neba.

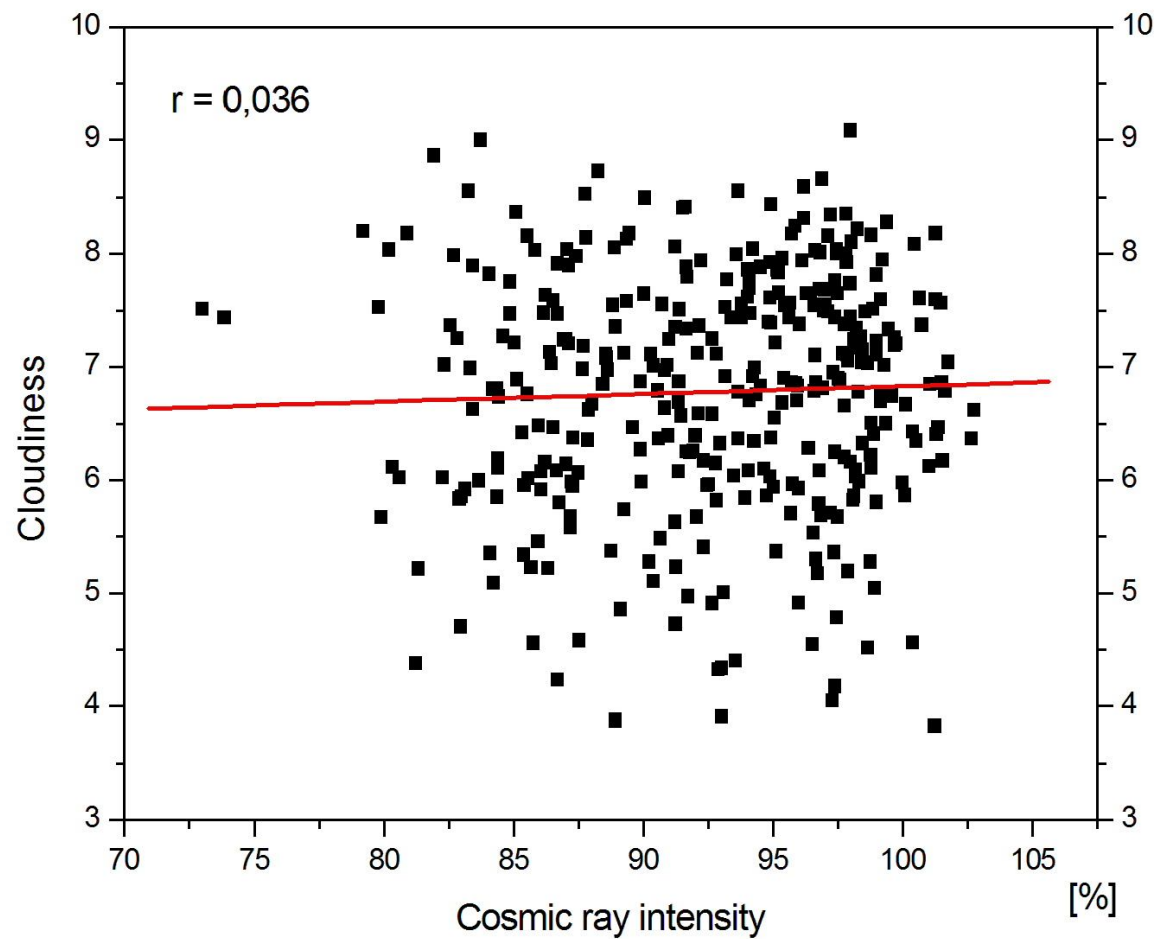
***Priebeh mesačných priemerov intenzít kozmického žiarenia
oblačnosti.***

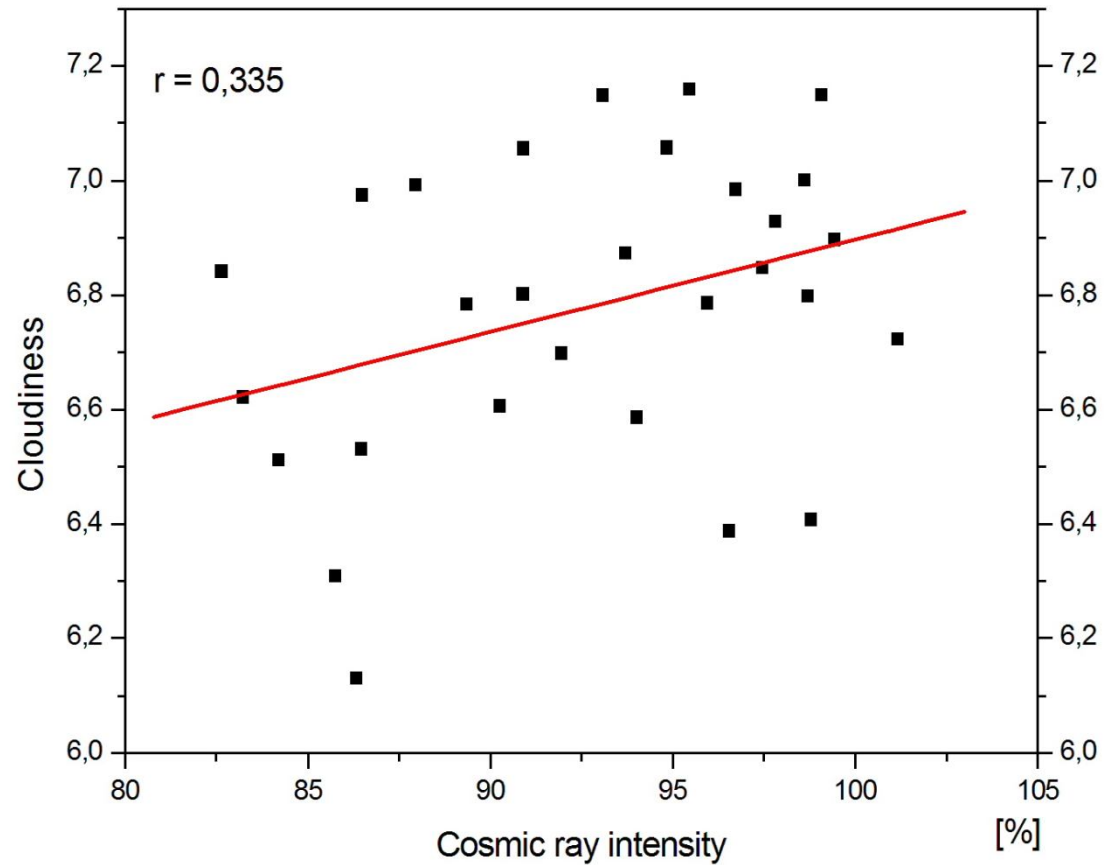
Priebeh ročných priemerov intenzít kozmického žiarenia oblačnosti.

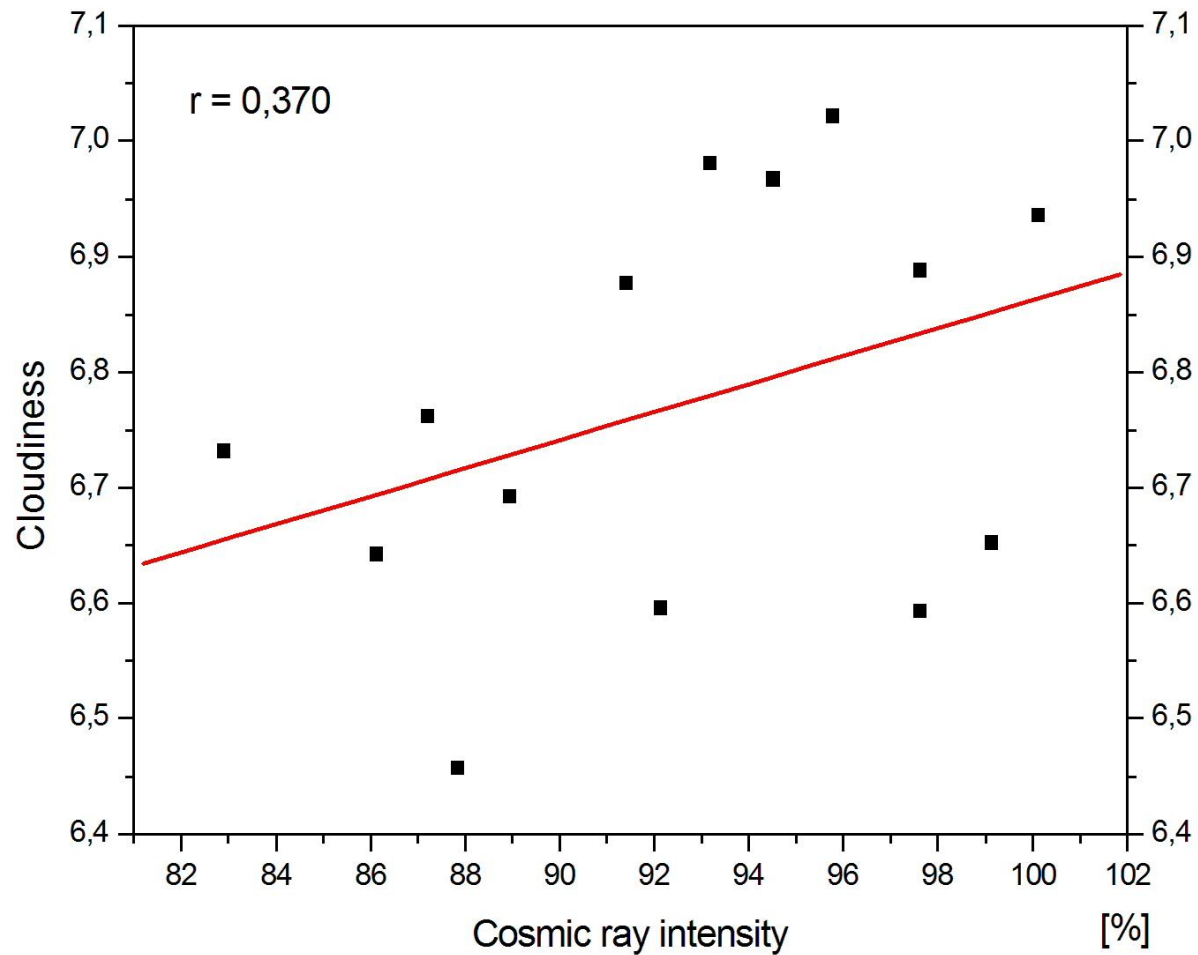
Priebeh dvojročných priemerov intenzít kozmického žiarenia oblačnosti.

Graf ukazuje závislosť mesačných priemerov oblačnosti od mesačných priemerov intenzít kozmického žiarenie.

Graf ukazuje závislosť ročných priemerov oblačnosti od ročných priemerov intenzít kozmického žiarenie.

Graf ukazuje závislosť dvojročných priemerov oblačnosti od dvojročných priemerov intenzít kozmického žiarenie.

Záver

- Neposkytnutie jednoznačného dôkazu vzťahu kozmické žiarenie a oblačnosť.
- Potreba dlhšieho časového obdobia merania a pochopenie fyzikálnej podstaty.

Ďakujem za pozornosť